

Jelentés

az Erdélyi Múzeum-Egyesület 1938. évi működéséről.

Az idő sodrásában ismét letűnt egy év, s mi őszinte befeléfordulással kérdezzük meg önmagunkat, hogy vajjon az 1938. év hagyott-e az Erdélyi Múzeum-Egyesület életében s ezen keresztül az erdélyi magyar tudományos törekvésekben olyan nyomokat, amelyek méltók az E. M. E.-hez, és amelyek kiállhatják az E. M. E. munkásainak lelkiismeretes önbírálatát. Hangsúlyozom, hogy ez a megkérdés befelé irányul s egyetlen célja csak az, hogy magunkat vessük vizsgálat alá. Kihasználunk-e minden adottságot az E. M. E. számára, működési lehetőségének határain belül nem hagytunk-e figyelmen kívül olyan tényezőket és alkalmakat, amelyek Egyesületünk tevékenységét fokozhatták, hatásait mélyíthették volna? Mutat-e fel az E. M. E. 1938. évi működése valamilyen haladást, többletet az előző évekhez viszonyítva? Vannak-e biztos jelek arra, hogy a csaknem 80 esztendő E. M. E. ma sem mutatja az elöregedés jeleit?

Mindezek olyan fontos kérdések, melyek az E. M. E. jövőjét existenciálisan érdeklik s ezért énünk legbensőbb őszinteségével, szívünk tiszta vallomásával igyekszünk a felvetett kérdésekre a mult év eseményeinek vázlatos felsorolásával feleletet adni. Hozzáteszem, hogy az E. M. E. ez alkalommal is kerüli a hírverést, nem látszatra, külszínre dolgozik. Az E. M. E. mindig kemény, nehéz küzdelmet folytatott tudományos törekvései érdekében. A tudományban való legkisebb eredmény is csak hosszú, kitartó munka eredménye lehet. Méltatlan lenne tehát az E. M. E.-hez a felszínesség bármilyen téren. Ebben van magyarázata annak is, hogy az E. M. E. különböző irányú működéséről szóló hírlapi közlemények sem igen mennek túl az egyszerű bejelentés határán.

Örömmel jelentjük, hogy az 1938. évre kitűzött munkatervet valóra válthattuk. Végeredményként nem maradt elvégzetlenül egyetlen kötelezettségünk sem, habár az év folyamán a feladatok megoldása közben itt-ott találkoztunk akadályokkal.

Az Egyesület kiadványairól nem feladatunk itt részletesen megemlékezni, azok egy részéről külön jelentés ad beszámolót, de mint az E. M. E. működésének egyik nagyjelentőségű részét, nem hagyhatjuk említés nélkül a kiadványokat sem, minthogy jelen beszámoló összefoglaló jellegű. Az *Erdélyi Múzeum* folyóirat a mult évben is 4 füzetben jelent meg, összesen 340 oldalon. Az *Erdélyi Tudományos Füzetek* száma 1938-ban 7-tel gyarapodott s a 102-es folyószámot érte el. Tulajdonképen az 1938. évre esett az E. M. E. 75 éves fennállása alkalmaként.

mából kiadott *jubileumi Emlékkönyv* megjelenése is, költségeinek egy része a mult év kiadásai között szerepelt. A mult évben kiadta az Egyesület az 1937-ben Székelyudvarhelyen tartott *vándorgyűlés Emlékkönyvét*. Ez utóbbit az E. M. E. ingyen megküldötte az igazgató, alapító és azon rendes tagoknak, akik 100 lej évi tagdíjukat az 1937. évre befizették, továbbá azoknak az intézeteknek és folyóiratoknak, amelyekkel Egyesületünk csereviszonyban van. A 75 éves jubileumi Emlékkönyv — a főtktári jelentés szerint — 400 példányban ment szét, ingyen az összes belföldi tudományos és közművelődési szervezetekhez, a külföldi nevezetesebb intézményeknek és könyvtáraknak, az E. M. E.-tel csereviszonyban levő folyóiratoknak s az Egyesület tevékenyebb munkásainak.

A fenti kiadványok dr. György Lajos főtktár szerkesztésében jelentek meg. E kiadványok szinte sajtóhibanélküli megjelenése, magyaros tiszta nyelvezete főtktárunk gondos szerkesztői munkásságának nagyrabecsült érdeme.

Dr. Koleszár László orvostudományi szakosztályi elnök buzgó szerkesztésében jelent meg az *Értesítő az Erdélyi Múzeum-Egyesület Orvostudományi Szakosztályából* c. kiadvány XLVIII. kötete. Ez az Orvostudományi Szakosztálynak az 1937-ben tartott szakelőadásait, elnöki megnyitóit, orvosi nagyságokról való megemlékezéseket és az év folyamán elhalt E. M. E.-i orvos-tagok sírjánál tartott emlékbeszédeket tartalmazza 196 oldalon a csak magyar szövegű kiadásban. A kiadvány ugyanis két alakban jelent meg: az első 150 példány csak magyar szöveggel, 100 példány pedig német és francia nyelvű szemlével. Ez utóbbi alak a szakosztály régi ilyenmő kiadványának megszokott formája. Talán célszerűbb volna kerülni az *Értesítő* két alakban való megjelentetését már csak azért is, minthogy az utókor előtt érthetetlen lesz e kétalakúság. Az Orvostudományi Szakosztály e kiadványt eddigi szokás szerint ingyen megküldötte a bel- és külföldi nevezetesebb orvosi intézményeknek, orvosoknak és az E. M. E. orvos-tagjainak.

Végül megjelent az 1938. év végén a már harmadik éve magára várató *Emlékkönyv dr. Szádeczky-Kardoss Gyula emlékezetére* címő szép kiállítású és szakemberek által komoly tudományos értékűnek elismert kiadvány. Ebben az Emlékkönyvben a boldogemlékő nagy tudós egykori tanítványai írtak szaktanulmányokat. A gondos szép külalak, a körültekintésre valló belső anyag, általában a szerkesztés munkája dr. Balogh Ernő természettudományi szakosztályi titkár elismerésreméltó fáradozását dicséri. Az igazság kedvéért meg kell állapítanunk, hogy a csaknem háromévi késés nem az ő ügybuzgóságán, hanem a körülményeken múltott. Az Emlékkönyvet ingyen kapták meg a csereviszonyos folyóiratok és intézmények, továbbá a néhai tudós professzor tanítványai.

Az 1938. évben megjelent fenti kiadványoknak már kifizetett és a költségvetés keretein túlmenő, tehát még kifizetendő költségei közel egynegyedmillió lejt tesznek ki, az E. M. E. átlagos évi költségvetésé-

nek kb. ötheted részét. E számok is mutatják, hogy az E. M. E. anyagi erejének szélső határáig igyekszik minden áldozatot meghozni egyrészt az itteni magyar tudományos élet eredményeinek a nyomtatott betű útján való közkinccsé tevésére, másrészt buzdítani kívánja a megjelentetés lehetőségeivel a szerény tudományos élet munkásait, hogy a megjelentetés reménytelenségének láttán ne engedjék kezükből kihullani a tollat.

A tudományos munkásságba való bekapcsolás a célja annak a szakosztályonkénti 3000 lejes pályadíjnak is, amelyet az E. M. E. már két éve bocsát a szakosztályok rendelkezésére azzal a kikötéssel, hogy azt csak 30 évesnél ifjabbak kaphatják meg. Az Egyesület választmánya egyebekben egyelőre nem kívánta korlátozni a szakosztályok eljárását az odaítélésben. Ezek szerint tehát a szakosztályoknak módjában áll a rendelkezésükre bocsátott összeget egyösszegben vagy megosztva kiadni, azt pályatétel útján, esetleg már elvégzett avagy ezután elvégzendő munka alapján jutalomképen, vagy segítés céljával odaítélni. Még az sincs kikötve, hogy a jutalmazott vagy segített tagja legyen az E. M. E.-nek. Nem is volna célszerű ez utóbbi feltételt kimondani, mert hiszen az elhelyeződhetés mai körülményei között az ifjúságnak csak egy része tud 30 éves kora előtt egyesületi életben résztvenni. Mindegyik szakosztály tehát a maga tudományos követelményeinek mérlegelésével intézheti el a kérdést a jutalmazandó, illetőleg segítendő ígéretes ifjú kiválasztásakor.

A *Bölcsészet-, Nyelv- és Történettudományi Szakosztály* választmánya a díjat megosztotta s 1500—1500 lej jutalomban részesítette *Gálffy Mózes* és *Márton Gyula* egyetemi hallgatókat. Mindkét ifjú ígéretes ígéretekkel különösen a nyelvészeti kérdésekkel foglalkozik. Tanári szakdolgozatául *Gálffy Mózes* Szind község nyelvjárásának, *Márton Gyula* pedig Nagymon község nyelvjárásának vizsgálatát választotta.

A *Természettudományi Szakosztály* a kezdő kutatók támogatása céljából az 1938-ra kiutalt 3000 lejt 1000—1000 lejes elosztással *Haáz Ferenc*, *Jodál Károly* és ifj. *Xántus János* végzett tanárjelölteknek adta, hogy folytassák azt a munkát, amelyet ugyanezen segély felhasználásával a tavaly megkezdettek. *Haáz Ferenc* és *Jodál Károly* a homorodalmási barlang közelében levő apróbb barlangok kikutatását és feltérképezését befejezte. A Szakosztály jelentése szerint működésük megérdemli, hogy az megjelenjék az E. M. E. folyóiratában is. Ifj. *Xántus János* a mezősi tavak tanulmányozását folytatta nagy szorgalommal. Elért eredményeiről az 1939. február 8-án tartott szakelőadáson adott számot.

Az *Orvostudományi Szakosztály* elnöksége 1939. január 11-én azt jelentette, hogy az odaítélést eldöntő háromtagú bizottság 1938. november 27-i ülésén „sajnálattal konstataálta, hogy a 3000 lejes ösztöndíj kiadására alkalmas tagtárs nincs“. A bizottság kéri, hogy a jövőben az összeg odaítélésében ne korlátoztassék a korhatár. Egyébként a felvett 3000 lejt kéri az Évkönyv kiadásaira fordíthatni. Véleményünk

szerint a bizottság téves alapon mondott véleményt, mert a jutalmi, illetőleg segélyezési díj odaítélése nincs ahhoz kötve, hogy az illető ifjú tagja legyen az E. M. E.-nek, sőt igen sokszor nem is lehet tagja, mert a mostani gyakorlat szerint egyetemi hallgatót nem választunk rendes taggá. Célját tévesztett volna a jutalmi, illetőleg segélyezési díj már elvileg is, ha valamelyik szakosztály a rendelkezésre bocsátott összeget nem a kitűzött célra fordítaná.*

A *Jog- és Társadalomtudományi Szakosztály* 1938. szeptember 30-i választmányi ülése úgy határozott, hogy a felvett 3000 lejt pályamunka alapján adja ki. A pályamunkának az ősi székely jog tárgy-köréből vett tárgyú, eredeti okmányok feldolgozásán alapuló tanulmánynak kell lennie, legalább 30 gépoldal terjedelemben. A Szakosztály 1939. március 31-ét állapította meg a pályamunka határidejéül. A Szakosztály elismerésreméltó elveket követ a pályamunka kitűzésében, s kívánatos, hogy a pályatételkitűzés termékenyítőleg hasson az ifjú jogásznemzedék ily irányú munkakedvére. Jobban szeretttük volna azonban, ha a Szakosztály, az E. M. E. választmánya céljának megfelelően, korábban hozta volna meg határozatát és a pályatétel határidejét oly időre tűzte volna ki, hogy a pályázatok eldöntése is megtörténhetett volna az 1938. év végéig. Így nem következett volna be az az eset, hogy 1939-ben a Szakosztálynak két ilyen díj álljon rendelkezésre, viszont az 1938. évben azt senki se kapja meg. Nem szabad figyelmen kívül hagynunk az összeg segélyjellegét és annak folytonosságát sem.

Itt tartjuk helyénvalónak megemlíteni, hogy a Minerva Irodalmi és Nyomdai Műintézet Rt. az E. M. E. választmányának írásban jelentette be abbéli szándékát, hogy az erdélyi helynévkincsben rejlő történeti és nyelvi értékek megmentése céljából helynévgyűjtő pályázat hirdetésére 3000 lejt bocsát rendelkezésre és további 3000 lejt ad a pályázathirdetéssel és lebonyolítással járó kiadások fedezésére. Az ajándékozó a pályatétel egész ügyét az Erdélyi Múzeum folyóirat szerkesztőségére kívánta ruházni. Az E. M. E. választmánya a megajánlást hálás köszönettel fogadta, a folyóirat szerkesztősége által megállapított feltételeket magáévá tette s a szerkesztőséget megbízta a kérdés lebonyolításával. A Minerva Irodalmi és Nyomdai Műintézet igazgatóságának ez alkalommal is őszinte köszönetünk kifejezését nyilvánítjuk szíves megajánlásáért.

Az E. M. E. tevékenységének egyik legfontosabb része az előadások tartása. Itt örvendetes tényként kell megállapítanunk, hogy néhány év óta mindegyik szakosztályban fokozatosan kapcsolódik be a munkába az ifjabb nemzedék, s ma már ott állunk, hogy talán alig van valamelyik tudományágban komolyan foglalkozó olyan végzett magyar ifjú, akit ne vontunk volna be az E. M. E. munkakörébe. Ez a szervezési tevékenykedés állandó.

* Azóta megtörtént az intézkedés, hogy a díjat ez a szakosztály is kiadja, ami valószínűleg rövidesen meg fog történni.

Örömmel állapítjuk meg továbbá, hogy az 1938. évben a Jog- és Társadalomtudományi Szakosztály is biztató tevékenységbe kezdett. Az 1937. év 1 népszerű előadásával szemben az 1938. évben a városunkban rendezett előadássorozatokban 9 előadást tartott. Ezek közül a társadalomkutatással foglalkozó előadások igen nagyszámú közönséget vonzottak, a jogi tárgyú előadások iránt azonban sajnálatosan kicsi az érdeklődés. Pedig nem hallgathatjuk el azt a meggyőződésünket, hogy ha a nagyközönség eljönne ezekre az előadásokra, bizonyára maga is megállapítaná, hogy ezek nem elvont jogi kérdésekkel foglalkoznak, hanem népszerű előadásban olyan tárgykört ismertetnek, amelyek mindennapi életünknek is kérdései, s amelyeknek fejlődéstörténeti és jogtudományi megvilágítása komoly tanulmányozást ró az előadóra. Csak azért nem említek itt neveket, mert semmiképen sem kívánok szakítani az E. M. E. azon szokásával, hogy kerüli a személyi kiemeléseket.

A Bölcsészeti, Nyelv- és Történettudományi Szakosztály 10 népszerűsítő és 5 szakelőadást, a Természettudományi Szakosztály 13 népszerűsítő és 6 szakelőadást, az Orvostudományi Szakosztály 8 népszerűsítő és 15 szakelőadást (28 hozzászólással), a négy szakosztály tehát Kolozsvárt összesen 40 népszerűsítő és 26 szakelőadást tartott.

Ezenkívül orvoskongresszussal egybekötött *vándorgyűlést* rendeztünk Tordán augusztus 28., 29. és 30.-án. A belügyminiszteri engedély megszerzéséért sokat, sőt mindent dr. Willer József bukaresti ügyvédnek, Egyesületünk tagjának köszönhetünk. A vándorgyűlésről külön Emlékkönyv fog beszámolni, annak történetét tehát csak nagy vonásaiban ismertetem e beszámolóban.

A vándorgyűlés helyi rendező bizottságának elnöki tisztére az E. M. E. választmánya dr. Gál Miklós ügyvédet, v. kamarai képviselőt, egyesületi tagunkat kérte fel, aki e tiszteket mindvégig igen nagy körültekintéssel, buzgó odaadással látta el. A rendezés munkájában segítő-társait maga választotta ki Torda minden társadalmi rétegét felölelő lelkes magyarságából. A vándorgyűlés iránt mutatkozott lelkes érdeklődésből azt állapíthatjuk meg minden túlzás nélkül, hogy az orvoskongresszussal egybekötött vándorgyűlés élményt jelentett Torda magyarságának, de az előadóknak is felejthetetlen emléket hagyott az ott tapasztalt lelkesedés, amely nem lankadt a vándorgyűlés befejezéséig. A fogadtatás, a díszülés, a közebéd, a népszerűsítő előadások és a kongresszus látogatottsága mind erre vallanak. Nagy vonzóerőt gyakorolt, különösen az orvostársadalomra, dr. Manninger Vilmos budapesti egyet. orvostanárnak és dr. Jeney Endre debreceni egyet. orvostanárnak az orvoskongresszuson tartott előadása. Az orvoskongresszus sok munkát igénylő rendezése az E. M. E. Orvostudományi Szakosztálya elnökségének az érdeme.

A külföldi kiküldetésben lévő báró Jósika János alelnök távollétében az elnöklést dr. Róth Hugó alelnök látta el, aki a közebédén a szokásos serlegbeszédet is mondotta az E. M. E. alapítójáról, gróf Mikó Imréről. A díszülésen tartandó előadás joga ez alkalommal az Orvos-

tudományi Szakosztályt illetve. „Irányok az orvostudományban“ címen dr. Koleszár László orvostudományi szakosztályi elnök tartott nagyhatalmú előadást. A díszülés után koszorút helyeztünk Gyöngyösi János református költő-pap síremlékére. Emlékbeszédet dr. Pataki Jenő tordai orvos mondott.

A vándorgyűlésen a négy szakosztály összesen 24 népszerűsítő előadást tartott, az orvoskongresszuson 37 szakelőadás hangzott el. Összegezve az E. M. E. 1938. évi összes előadásait, 1938-ban a szakosztályok 64 népszerűsítő és 63 szakelőadást, összesen 127 előadást tartottak. Ha figyelembe vesszük, hogy az E. M. E. egyetlen előadásán sem kér önkéntes adományokat sem, hanem a közönség teljesen ingyen hallgathatja mindegyik előadást, s ha számításba vesszük továbbá, hogy a szakosztályok az előadók csekély tiszteletdíját, amennyiben adnak ilyet, az Egyesülettől kapott évi átalányból fedezik, viszont az előadásokkal járó egyéb kiadásokat is maga az Egyesület viseli, elképzelhető, hogy az előadások és vándorgyűlés kiadásai is, az E. M. E. jövedelméhez viszonyítva, tekintélyes összegre rúgnak.

Nem hallgathatjuk el azt a tényt, hogy a napisajtó megértéssel tolmácsolta az E. M. E. működésének megnyilvánulásait; előadásainkról kérésünkre mindig készségesen közölte a bejelentő közleményeket. Fogadják e lekötelező szívességükért e helyről is hálás köszönetünket.

Az 1938. január 1. és 1938. december 31. közötti időben az Egyesület szakosztályai a következő előadásokat tartották:

Népszerűsítő előadások:

I. Bölcsészeti-, Nyelv- és Történettudományi Szakosztály:

1. Január 11-én *László Dezső*: Mai nevelési kérdéseink. 2. Január 18-án *dr. Boros György*: Brassai az Erdélyi Múzeumban. 3. Január 25-én *dr. Kristóf György*: Vörösmarty és Fadrusz. 4. Február 1-én *dr. Nagy Géza*: Szász Domokos. 5. Február 8-án *dr. Kis Elek*: Erdélyi utazókról. 6. Március 8-án *dr. Jancsó Elemér*: Az erdélyi irodalom utolsó 20 éve. 7. Március 15-én *dr. Tavasz Sándor*: Ember és világa. 8. November 30-án *dr. Kristóf György*: Kölcsey esztétikája. 9. December 6-án *dr. Császár Károly*: Kölcsey Ferenc. 10. December 13-án *László Dezső*: Kölcsey Parainesise pedagógiai szempontból.

II. Természettudományi Szakosztály:

1. Január 12-én *dr. Szász Ferenc*: Mi alapon jósolja a rádió az időt? 2. Január 19-én *dr. Balogh Ernő*: A világrend. 3. Február 2-án *Cseke Domokos*: A folyékony arany (vetített képekkel). 4. Február 9-én *dr. Tulogdy János*: A természettudományok fejlődésének története. 5. Február 16-án *Deák Ferenc*: A magyar esillagászat története. (Vetített képekkel.) 6. Március 9-én *dr. Tulogdy János*: Földünk kutatásának újabb eredményei. 7. Március 23-án *Husz Ödön*: Rejtett élet a talajban. (Vetített képekkel.) 8. Március 29-én *dr. Gergely Jenő*: A kvantum-elmélet. 9. Április 6-án *Bereczky Tibor*: A vitaminok. (Vetített képekkel.) 10. Április 20-án *Bányai János*: Gyógy-

lápok és gyógyiszapok a Székelyföldön. (Vetített képekkel.) 11. December 7-én *dr. Szász Ferenc*: A világegyetem képekben. (Vetített képekkel.) 12. December 14-én *Incze Andor*: Az éghajlatváltozásokról.

A március 6-án tartott évi rendes közgyűlésen a felújított szokásnak megfelelően ez alkalommal a Természettudományi Szakosztályon volt a sor a népszerűsítő tudományos előadás tartására. A szakosztály *dr. Ruzitska Béla* v. egyet. rendes tanárt kérte fel az előadástartásra. *Dr. Ruzitska Béla* „Az anyag szerkezete” címen tartott előadást.

III. Orvostudományi Szakosztály:

1. Január 13-án *dr. Kelemen László*: A szív betegségeiről. 2. Február 10-én *dr. Joó István*: Rádium az orvostudomány szolgálatában. (Vetített képekkel.) 3. Február 15-én *dr. Péterffy Pál*: Epe- és vesekövekről. 4. Március 10-én *dr. Koleszár László*: A plasztikai sebészetről. (Vetített képekkel.) 5. Március 16-án *dr. Kelemen László*: A cukorbeteg mint szociális megbetegedés. 6. Április 6-án *dr. Herskovits Izidor*: A hordozható Röntgen-készülék hasznáról. (Bemutatással.) 7. November 29-én *dr. Koleszár László* magyarázattal kísérve bemutatta *dr. Huzella Tivadar* két filmjét: 1. A sejtekről és szövetekről. 2. A csecsemőről. 8. December 15-én *dr. Bálogh András*: A gyermekek fertőző betegségei.

IV. Jog- és Társadalomtudományi Szakosztály:

1. Január 17-én *Venczel József*: A társadalomkutatás száz éve. 2. Január 31-én *dr. Diószeghy Erzsébet*: Az amerikai és angol társadalomkutatás. 3. Február 7-én *Bakk Péter*: A román társadalomkutatás rendszere. 4. Február 14-én *Vita Sándor*: Társadalomkutatás Közép-Európában. 5. Március 7-én *dr. Vargha Lajos*: Mindennapi jogi kérdések. 6. Március 14-én *dr. Asztalos Sándor*: Az ingatlanforgalomról. 7. Március 21-én *dr. Monduk Béla*: Iparoskérdések. 8. December 8-án az új ciklus beindításakor *dr. Oberding József György* szakosztályi titkár bevezető előadást tartott. 9. Ugyancsak december 8-án *dr. Asztalos Sándor*: Mezőgazdasági törvényhozás.

Szakelőadások:

I. Bölcsész-, Nyelv- és Történettudományi Szakosztály:

1. Január 20-án *dr. Jancsó Elemér*: Döbrentei Gábor. 2. Február 3-án *dr. Szabó T. Attila*: Bábony története és települése. 3. Február 17-én *dr. Tavaszy Sándor*: A mai metafizika, különös tekintettel Hans Driesch metafizikájára. 4. Március 17-én *dr. Nagy Géza*: Társadalmi rendi ellentétek a régi erdélyi református egyházban. 5. Április 1-én *Juhász István*: Az erdélyi román református püspökség, 1564—1582. — *Dr. Tavaszy Sándor* szakosztályi elnök az elnöki megnyitókban időszerű kérdésekről tárgyalt.

II. Természettudományi Szakosztály:

1. Január 19-én *dr. Balogh Ernő*: A kovásznai „Sanitas” (Árpád) forrás aragonitja. 2. Február 9-én *dr. Balogh Ernő*: Fialat barlangi medve maradványok a popováci barlangból. 3. Március 9-én *dr. Balogh Ernő*: A proto-kalcit új típusa és új előfordulásai. 4. Március 30-án *dr. Tulogdy János*: Ter-

mészetraizmi megfigyelések. (Bemutatással.) 5. Április 20-án *Bányai János*: Újabb ásványelőfordulások a Székelyföldön. 6. December 14-én *dr. Balogh Ernő*: A nyest mint barlangi ragadozó.

III. Orvostudományi Szakosztály:

1. Január 10-én *dr. Koleszár László*: Carcinoma baseos linguae operált és gyógyult esetének bemutatása. 2. *Dr. Orient Gyula*: Miért kapta Szentgyörgyi prof. a Nobel-díjat? (Vetítéssel és anyagbemutatással.) 3. *Dr. Joó István*: A gázphlegmonéről egy ritka eset kapcsán. 4. Január 17-én *dr. Herskovits Izidor*: A célzott Röntgen felvételek alkalmazása és értéke a hasi diagnosztikában. 5. *Dr. Márkos György*: Atypikus appendicitis anergikus gyermeknél. 6. *Dr. Kelemen László*: Az elektrokardiographia alapfogalmai. (Sorozatos előadás első része.) 7. Január 31-én *dr. Parádi Kálmán*: Az allergiás megbetegedésekről. (Vetített képekkel.) 8. *Dr. Kelemen László*: Az elektrokardiographia alapfogalmai. (Második rész.) 9. Febr. 28-án *dr. Boér László*: A császármetszés tanának mai állása. 10. *Dr. Kelemen László*: Az elektrokardiographia alapfogalmai. (Harmadik rész.) 11. Március 28-án *dr. Neuber Ede* egyet. ny. r. tanár (Debrecen): Újabb vizsgálataim és megfigyeléseim az actinomycosis felismerésére és gyógykezelésére vonatkozólag. (Vetített színes képekkel.) 12. Május 16-án *dr. Kelemen László*: Az elektrokardiographia alapfogalmai. (Negyedik, befejező rész.) 13. Október 18-án *dr. Rottmann Sándor* (Bécs): Az idegrendszeri lues kobraméreggel való gyógykezelése. 14. December 5-én *dr. Orient Gyula*: A rák keletkezése. (Első rész.) 15. *Dr. Puskás György*: Az aplasiás anaemiáról. — *Dr. Koleszár László* szakosztályi elnök minden ülés elnöki megnyitójában időszerű kérdéseket tárgyalt.

Az elhangzott 15 előadáshoz 28 hozzászólás történt.

Az előadások engedélyezése körüli 1938-ban csak február két utolsó és március első hetében merültek fel akadályok az akkori politikai helyzet miatt. Az erre az időre kitűzött és nem engedélyezett előadások közül is többre sikerült újabb kérésre, későbbi időben engedélyt kapnunk. Részben engedély hiányában, részben azért, mert újabb kérést az engedélyezésre az évad előhaladottsága miatt már nem volt érdemes beadni, a következő népszerűsítő előadások maradtak el. 1. *Dr. György Lajos*: Vándoranekdóták. (Bölcsészeti-, Nyelv- és Történettudományi Szakosztály előadása.) 2. *Dr. Kovács Margit*: Fertőző női betegségek. (Orvostudományi Szakosztály előadása.) 3. *Dr. Szabó T. Attila*: Erdélyi magyar társadalomkutató munka. 4. *Dr. Mikó Imre*: Az alkotmányról. (A két utóbbi a Jog- és Társadalomtudományi Szakosztály előadása.) Szakelőadás: *Dr. György Lajos*: A boldog ember inge. (Bölcsészeti-, Nyelv- és Történettudományi Szakosztály.)

A Szakosztályok a következő előadásokat tartották az augusztus 28., 29., 30-i tordai vándorgyűlésen:

Népszerűsítő előadások:

I. Bölcsészeti-, Nyelv- és Történettudományi Szakosztály:

1. *Dr. Bocsaánczi András*: Ókori keleti nyelvek tükröződése Erdély földrajzi neveiben. 2. *Dr. Boros György*: Két Brassai az Aranyos mellett. (Az előadó távollétében az előadást dr. Szathmári Miklós szindi unit. lelkész

olvasta fel.) 3. *Dr. Császár Károly*: Aranytól Adyig. 4. *Dr. Gál Kelemen*: A tordai unitárius iskola történetéből. (Az előadó távollétében fia, Gál Imre mérnök, olvasta fel.) 5. *Gyallay Páp Domokos*: Történeti nevezettségű helyek Tordán. 6. *Dr. Jancsó Elemér*: Báró Jósika Miklós. 7. *Dr. Kántor Lajos*: Az állampolgárságra való nevelés Platonnál. 8. *László Dezső*: A család mint nevelő közösség. 9. *Ifj. Nagy Géza*: A nyelvhelyességről. 10. *Rass Károly*: Torda a magyar irodalomban. 11. *Vámszer Géza*: A székely vagyoni és földközösség.

II. Természettudományi Szakosztály:

1. *Dr. Balogh Ernő*: A barlangkutatás és jelentősége. (Vetített képekkel.) 2. *Bányai János*: A Hargita-környék hasznosítható ásványai. (Előadó távollétében felolvasta Szabó József tanár.) 3. *Cseke Domokos*: Románia petróleumkinése. (Vetített képekkel.) 4. *Dr. Szász Ferenc*: A napfoltok és az időjárás. 5. *Dr. Tulogy János*: A Tordai-hasadék. (Vetített képekkel.) 6. *Xántus János*: Torda természeti helyzete.

III. Orvostudományi Szakosztály:

1. *Dr. Fugulyán Katalin*: A szemüvegekről. (Bemutatással.) 2. *Dr. Koleszár László*: A fájdalomcsillapításról. (Vetített képekkel.) 3. *Dr. Parádi Kálmán*: A tüdővész gyógyítható betegség. (Vetített képekkel.) 4. *Dr. Schmidt Béla*: A betegségek kezdete.

IV. Jog- és Társadalomtudományi Szakosztály:

1. *Dr. Oberding József György*: A gazdasági konjunktúra. 2. *Seyfried Ferenc*: Képek Dániából. (Vetített képekkel.) 3. *Venczel József*: A székelység népesedési viszonyai.

Az orvostudományi kongresszus szakelőadásai:

Dr. Koleszár László szakosztályi elnök megnyitóját az előadások sorát *dr. Manninger Vilmos* budapesti sebész-tanár kezdte meg „A rák kombinált kezelése” címen. (Hálából a kongresszus *dr. Manninger Vilmost* a tordai orvos-nagygyűlés díszelnökévé kiáltotta ki.) 2. *Dr. Prof. Orient Gyula*: A rákos megbetegedés keletkezése. 3. *Dr. Czako József* (Marosvásárhely): Szívből eltávolított tü elete. 4. *Dr. Krausz Mihály* (Temesvár): A házastársi idegluesről. Hozzászolt *dr. Koleszár László*. 5. *Dr. Parádi Kálmán*: Az ambuláns légmell kezelésről. Hozzászólásában *dr. Koleszár László* rámutatott, hogy Erdélyben az első légmell alkalmazása az E. M. E. Orvostudományi Szakosztály tagjának, *dr. Szilágyi Jánosnak* (Marosvásárhely) nevéhez fűződik.

II. Tudományos ülés.

6—7. *Kallós József* vendég. biokémikus (Arad) kettős előadása: Hypertonia és húgysav. Új módszer a vércukor meghatározására. 8. *Dr. Herskovits Izidor*: Az allergiás betegségek Röntgen kezeléséről, különös tekintettel az asthma bronchialera. Hozzászoltak: *dr. Parádi Kálmán* és *dr. Koleszár László*. 9. *Dr. Becski Irén* (vendég): Problémák és új módszerek a nehezen nevelhető gyermekek köréből.

III. Tudományos ülés.

10. *Prof. Dr. Orient Gyula*: A kén biológiai jelentősége és kiécsésének következményei. Hozzászól: dr. Koleszár László. 11. *Prof. Dr. Gyergyay Árpád*: Az orrgarat injekciós helyi érzéstelenítése. Hozzászól: dr. Koleszár László. 12. *Dr. Gyermahy Dezso* (Szekelykeresztúr): Az iskola-fogászat gyakorlati megszervezése. 13. *Dr. Péterfi Pál*: A fekélyek képződésének mechanizmusa. 14. *Dr. Péterffy Pál*: A peritoneum idegentest tuberculuma. 15. *Dr. Havas József*: A gégerák és annak korai felismerése. Hozzászól: dr. Koleszár László, dr. Osváth Lajos. 16. *Dr. Koleszár László*: Idült középfülgyulladások transtubáris kezelése. 17. *Dr. Krausz Mihály* (Temesvár): A tryptophan kimutatás új módszere. 18. *Dr. Csillag Jenő*: A csecsemőkori gennyes középfülgyulladások korai felismerésének és gyógyításának jelentősége. 19. *Dr. Csák István*: Lupus erythematosus gyógykezelése. 20. *Dr. Csák István*: Folliculin hiány okozta chronicus urticaria.

IV. Tudományos ülés.

21. *Prof. Dr. Jeney Endre* (Debrecen): A lép élet- és kórtana. Dr. Koleszár László köszönetet mondva az új úton járó előadásért, kiemeli az előadó Amerikában végzett máj- és lép-pathológiai kutatásainak jelentőségét. 22. *Dr. Kelemen László*: Az arteria coronaria károsítás kísérleti electrocardiographiás vizsgálata. 23. *Dr. Márkos György*: Az orbáneről. Hozzászól: dr. Koleszár László, dr. Grünwald Ernő, dr. Leitner Fülöp. 24. *Dr. Leitner Fülöp*: A pertussis korai kórismézésének és vaccina terápiájának mai állása. Hozzászól: dr. Márkos György és dr. Grünwald Ernő. 25. *Dr. Márkos György*: Az acut reumáról. Hozzászól: dr. Grünwald Ernő és dr. Koleszár László. 26. *Dr. Grünwald Ernő*: A gyermekkori gennyes megbetegedések gyógykezelése. Hozzászól: dr. Leitner Fülöp. 27. *Dr. Heller József*: A csillapíthatatlan terhességi hányás aetiológiájáról és terápiájáról néhány reménytelennek hitt és gyógyult eset kapcsán. 28. *Dr. Gyulai József*: Ritka petefészkek daganat. 29. *Dr. Heller József*: Óriási petefészkek daganat operált és gyógyult esete. 30. *Dr. Heller József*: Emlő-tumorek Röntgen diagnostikája.

V. Tudományos ülés.

31. *Prof. Dr. Jeney Endre* (Debrecen): Meteorológiai tényezőkről. (2 órás előadás.) 32. *Dr. Király Jenő*: Az ectopiás terhesség műtete után fellépő bélfűdések kezelése. 33. *Prof. Dr. Orient Gyula*: Régi orvosi és gyógyszerészi okmányok bemutatása. 34. *Dr. Henter Kálmán* (Torda): Schizofrenia modern terápiája. 35. *Dr. Baumgarten Sándor* (Aranyosgyéres): Atypikus malária-esetek a vidéki praxisban. 36. *Dr. Joó István*: A vitaminok alkalmazása a fül-, orr-, gégegyógyászatban.

A tárak megvizsgálására kiküldött bizottságokat négy tárban a legnagyobb udvariassággal fogadták. A tárigazgatók vagy maguk adták meg a felvilágosításokat, vagy utasították valamelyik tisztviselőt, hogy álljon az ellenőrző bizottság rendelkezésére. A Könyvtárra, az Érem- és Régiségtárra, az Állattárra és a Növénytárra vonatkozólag az ellenőrző bizottságoktól a legjobb jelentések érkeztek be. Mindezekben a tárakban nagy rend uralkodik, a gyűjtemények szakszerű kezelés alatt állanak, károsodástól nem kell félni. A tárigazgatók büszkék lehetnek a vezetésükre bízott intézetekre. Nem tudunk azonban Ásványtárunk állapotáról beszámolni most sem. A tárigazgató úr, miként már annyi éve, most sem engedte be az ellenőröket a vizsgálat

megejtésére. Eddig minden évben felterjesztettük a közgyűlés tiltakozását a minisztériumhoz az ásványtári igazgató jogtalan, önbíráskodó eljárása ellen, de eredménytelenül. Ez azonban nem lehet akadály arra, hogy az E. M. E.-et ért sérelmet és jogtalanságot ismételt közgyűlési határozatban hozzuk az illetékes minisztérium tudomására és kérjük a jogtalanok megszüntetését.

Az E. M. E.-től a múlt évben kapott 10,000 lej javadalmat a Könyvtár a következőkre használta fel: könyvkötésre fordított összesen 8131 lejt, mégpedig bekötetett öt tételben 216 művet 264 kötetben. Vásárolt 1225 lejért 42 drb. könyvet a néhai Konez József marosvásárhelyi ref. kollégiumi tanár hagyatékából, Petőfi összes költeményeinek 3 kötetét (1842—1846 és 1862-ből) 160 lejért, Ferenczi Sándor: Az egykori Kászonszék régészete... Cluj, 1938. című művét 114 lejért, a levéltár számára okleveleket Simó Józseftől 260 lejért. Csináltatott a könyvtár számára a régi megkopott kétnyelvű pecsét helyett új kétnyelvű pecsétet 110 lejért.

A Könyvtár csak most számolt el az 1937-ben a levéltári anyag javítására az E. M. E.-től kapott 4000 lej rendkívüli segélyről. Főleg a Berzenczey, Teleki, Lázár, Bánffy, Mikó, Toldalaghi stb. családi levéltárakból kerültek javításra iratok, összesen 433 drb.

Az 1938-ban a levéltári anyag javítására kapott 4000 lej rendkívüli segélyből az elszámolás szerint 806 lejt fordítottak ragasztópapír beszerzésére, 3196 lejért pedig a Berzenczey család levéltárából kijavítottak újabb 933 drb. iratot.

Itt említjük meg, hogy az adminisztrációs kiadások terhére vásároltunk 2200 lejért a Konez József hagyatékából 4 drb. oklevelet, mégpedig 1.) Bethlen Gábor által Gyulafehérvárt 1617. aug. 2-án Keserű Dayka János ref. nősök és fiai számára kiadott nemesi oklevelet (1100 lej); 2.) I. Lipót által Bécsben Patkó Ferenc számára 1688. febr. 10-én kiadott nemesi levelet (700 lej); 3.) Brandenburgi Katalin által Gyulafehérvárt 1629. dec. 22-én Kelemenelki Kovács Márton számára kiadott lófősítő levelet (300 lej), és 4.) Gelei Katona István ref. püspök és az esperesek által Marosvásárhelyt 1639. jún. 18-án Naményi Mihály ref. pap számára kiadott papi diplomát (100 lej). Ez utóbbi egyleveles nyomtatvány. A vásárolt okleveleket, valamint a Folyovich Endre mérnök úr által letétbe helyezett 38 drb. családi levelet átküldöttük levéltárunk számára. Folyovich Endre mérnök úrnak itt is hálás köszönetet mondunk levéltárunk pártfogásáért.

A Könyvtár számára küldöttük át az adminisztrációs kiadások terhére vásárolt dr. Gál Kelemen: Jakab Elek élet- és jellemrajza stb. című művét (120 lej), a budapesti Studiumnak a Minerva Irodalmi és Nyomdai Műintézet Rt.-on keresztül 2 példányban ajándékozott Dézsi: Világirodalmi lexikon I—III. kötet értékes ajándékát, (egyik példányt a levéltárba kértük elhelyezni), a budapesti Fővárosi Könyvtár értékes Emlékkönyvét. Ajándékozott könyvtárunk számára özv. dr. Török Imréné 204 drb. orvosi könyvet; ezeknek egy része még idősb. dr. Török Imre orvos tulajdona volt, másik része ifj. dr. Török Imre or-

vosé. Ifj. dr. Török Imrét szoros szálak fűzték az E. M. E.-hez s így özvegye bizonyára a tragikus körülmények között elhunyt férj szándékai szerint járt el, midőn a hecses orvosi könyvtárat nem értékesítette, hanem az Erdélyi Múzeum könyvtárának ajándékozta, hogy ezzel is a közcélt szolgálja. Fogadjja a nemes gondolkozású ajándékozó ezúton is hálás köszönetünk kifejezését. Dr. Kristóf György egyet. tanár úgyszólván Egyesületünk állandó ajándékozója. Ebben az évben három ízben összesen 18 drb. könyvet ajándékozott. Itt is köszönetet mondunk Egyesületünk iránt tanúsított állandó figyelméért. Ajándékozott még: dr. Györffy Isván szegedi egyet. tanár 2 drb., Biró Lajos székelyudvarhelyi nyug. főgimn. igazgató 1 drb., Juhász István ref. lelkész, Kolozsvár, 1 drb. művet. Fogadják köszönetünket szíves ajándékukért.

A könyvtárvizsgáló bizottságnak adott felvilágosítás szerint a Könyvtár szaporulata a múlt évben 236 mű, amely 361 kötet könyvből és 81 kötet folyóiratból áll. Ez utóbbiak az Erdélyi Múzeum-Egyesületnek járó cserefolyóiratok.

A bizottság jelentése szerint a *Levéltár* gyarapodása 56 drb., ebből 17 drb. vásárolt, 39 drb. pedig ajándékozott. A gyarapodás megoszlása: 4 drb. a XVII. századból, 1 drb. a XVIII. sz.-ból, 51 drb. a XIX. sz.-ból való.

Az *Érem- és Régiségtár* igazgatósága a múlt évben összesen 5350 lej összeget (5000 lej átalány, 350 lej alapok kamatai) a következőképen használta fel: 3936 lejt fordított a fenntartáshoz szükséges anyagok vásárlására (naftalin, terpentín, flitox, benzín, olaj stb.), 1414 lejt pedig Ferenczi Sándor assistensnek fizetett ki utiköltségekre. Ferenczi Sándor 1938. május 7—10. napjain a Gyergyószentmiklós melletti antik várakra vonatkozólag végzett kutatásokat.

Az *Allattár* igazgatósága az 5000 lej átalányból 650 lejért 6 drb. múzeumi preparátumot, 2370 lejre szeszt, 280 lejre flittet, 1100 lejre 2 drb. szolgálóköpenyt vásárolt, 320 lejre pedig egy táblát csináltatott.

A *Növénytár* igazgatója, dr. Borza A. professzor úr, azt jelenti, hogy a gyűjtemények jókarban tartására az E. M. E.-től kapott 5000 lejnél nagyobb összeget fordítottak petróleum, szesz, benzín vásárlására és a vasárnapi személyzet alkalmazására, amikor a múzeum a nagyközönség számára nyitva van. Minthogy azonban a petróleum-, szesz- és benzín-számlákat az egyetemi és múzeumi laboratóriumok számára együtt állították ki és vették fel azok árát az egyetemi intézettől, kénytelen volt az igazgató a múzeumi 5000 lej elszámolásába más kiadások számláit felvenni, amelyeket egyébként nagyrészt a múzeumért adtak ki. E számlák között kirándulási, gyűjtési, anyagbeszerzési, javítási és apró kiadási, továbbá vasárnapi túlórázási számlák vannak. Dr. Borza professzor kéri eljárása jóváhagyását.

Tisztelettel javasoljuk dr. Borza professzor kérésének teljesítésével a tár igazgatók elszámolásait tudomásul venni. Mindegyik tár igazgató eredeti nyugtákkal igazolja elszámolását.

Füredi Béla mehádiai gyógyszerész egy doboz viperát és skorpiót küldött azzal a kéréssel, hogy azt a kisebbségi intézetek között osztassuk szét. Megköszönve a jószándékú segíteni-akarást, a szétosztásra Husz Ödön választmányi tagot és dr. Balogh Ernő természet-tudományi szakosztályi titkárt kértük fel, akik mindketten természetrajz-tanárok. Köszönjük szíves fáradozásukat.

A Segesvári Magyar Kaszinó Petöfi-bizottsága által a július 31-én rendezett fehéregyházi Petöfi-ünnepélyen az E. M. E. képviselőt gróf Bethlen Bálint ö méltósága volt szíves elvállalni. Lekötelező szívességéért ezúton is köszönetet mondunk.

Az Erdélyi Fiatalok kezdeményezéséből megindult sírmentési tevékenységbe Egyesületünk is bekapcsolódott oly módon, hogy a hozzá érkezett megkeresésekre érintkezésbe lépett az érdekelt családokkal és a temető-gondnoksággal. Egyesületünk a jelen körülmények között nehezen hozhatna anyagi áldozatokat, de úgy látszik, hogy egyelőre erre nem is lesz szükség, mert talán nem fogják háborgatni a város és társadalom életében egykor nagy szerepet vitt halottak nyugalalmát.

Egyesületünk tagjai az elmúlt évben is ingyen látogathatták az eddigi intézkedések szem előtt tartásával az Egyetemi Könyvtárat. Az Érem- és Régiségár, valamint az Állattár újabban csekély belépődíjat szed a látogatóktól, de eleget tesznek az alapszabálynak és a régi gyakorlatnak, mert a tárakat meghatározott időkből ingyen hozzáférhetővé teszik a nagyközönségnek is. Az iskolák a tárakat mindig ingyen látogathatják tanáraik vezetése mellett.

A Magyar Népegészségügyi Szemlét az elmúlt évben is 50 példányban rendeltük meg 5000 lej előfizetési árért. A választmány jóváhagyása mellett a Magyar Nép hetilap szerkesztősége volt szíves a példányokat falusi papoknak és tanítóknak szétküldetni, hogy az ő közvetítésükön keresztül Egyesületünk ezzel is hozzájáruljon a népegészségügy emeléséhez. A szétküldésnek csak kész kiadásait térítettük meg évi 575 lejjel az adminisztrációs kiadások terhére. Fogadják a Magyar Nép hetilap szerkesztősége e helyről is hálás köszönetünket törekvésünk előmozdításáért.

Az E. M. E. 1938. december 31-i vagyoni állapota a következő: Értékpapírok könyvszerinti értéke 260.001 lej (3%-os Imprumut de consolidare értékpapírra beváltva), az alapok betétjeinek összege 220,792 lej, régi kétes követelések 18,667 lej 37 bani, Str. Regalá 1. sz. ingatlan vételára illetékkel s költségekkel együtt 1,093,000 lej, készpénzkészlet 139,690 lej, összesen tehát 1,732,150 lej 37 bani, ami a múlt évi vagyoniállapothoz viszonyítva 21,063 lej 85 bani vagyonsökkenést jelent. Az előirányzattal szemben a befolyt jövedelem 65,913 lejjel volt kevesebb. A vagyonsökkenés részben azért állott elő, mert egy lakrész hosszabb kiadatatlansága miatt csökkent a házbérjövödelem, másrészt a gróf Wass Ottilia-féle ház régóta esedékes külső javítása és festése csaknem 50,000 lejbe került. Viszont emelkedtek az alapok betétei a következő tételekkel: 1. Gróf Wass Albert és báró Atzél Ede urak be-

fizették a néhai gróf Wass Béla elnök emlékére tett alapítvány második részletét, 10.000 lejt. Gróf Mikes Mihály igazgató tagsági díjként 15.000 lejt befizetett, dr. Jodál Gábor székelyudvarhelyi ügyvéd úr 2.000 lejt adományozott. Mind a három összeg az alapítókéhez esatoltatott. Az E. M. E. vagyonállagához hozzászámítandó a gróf Wass Ottilia-féle ház értéke és az 5 tár gyűjteményeinek felbeesülhetetlen értéke. A táruk azonban az E. M. E.-nek nem hoznak semmi jövedelmet, mert az állam 20 év óta nem fizeti a bérértéket, sőt az E. M. E. a múlt évben is 39.359 lejt állított költségvetésébe az Egyetem használatában levő gyűjteményei fenntartására, hogy az esetleges károsodás elkerülhető legyen.

A március 6-án tartott évi rendes közgyűlésen és az augusztus 28., 29. és 30-án Tordán orvoskongresszussal egybekötött vándorgyűlésen kívül a választmány hat ülést tartott, mégpedig január 28-án, március 31-én, május 31-én, június 30-án, október 17-én és november 28-án. Az iktatókönyv 514 ügyszámot tüntet fel, az ügyeket a választmány 129 jegyzőkönyvi szám alatt intézte el.

A letűnt 1938. évben a halál fájdalmasan gazdag rendet vágott az E. M. E. tagjainak sorában. Elhunytak: Arkosy Lajosné (Kolozsvár), Báró Bánffy Dezső nagybirtokos (Szalárd), Báró Bánffy Ferenc nagybirtokos (Kolozsvár), Dr. Bernády György v. főispán (Marosvásárhely), Dr. Békéssy Károly nyug. egyet. rendkívüli tanár, Egyesületünk igazgató tagja (Kolozsvár), Csűrös József ref. esperes (Váralmás), Dr. Gabányi Imre ügyvéd, Egyesületünk volt választmányi tagja (Kolozsvár), Dr. Gergely Endre orvos (Kolozsvár), Dr. Hadady Endre nyug. főkapitány (Kolozsvár), Dr. Keckeméthy István ref. teológiai tanár (Kolozsvár), Dr. Nagy Elek ügyvéd (Kolozsvár), Dr. Novák István ügyvéd (Kolozsvár), Dr. Papp Sándor ügyvéd (Kolozsvár), Dr. Páter Béla nyug. gazdasági akadémiai igazgató, az E. M. E. Természettudományi Szakosztályának elnöke (Kolozsvár), Péter Sándor nyug. unit. lelkész (Székelykeresztúr), Dr. Pop Viktor semmitőszéki bíró (Kolozsvár), Dr. Rajka László marianumi tanár, az E. M. E. Bölcsészet-, Nyelv és Történettudományi Szakosztályának titkára (Kolozsvár), Szakács Kálmán nagykereskedő (Kolozsvár). Az összeállított névsor bizonyára nem teljes, legtöbbször csak a hírlapi értesítésekre támaszkodhatunk az elköltözöttek névsorának összeállításában. Fájdalmas a búcsú mindannyiuktól, mégis egyesek olyan fontos hivatást töltöttek be az E. M. E. életében, hogy érdemeik külön megemlést kívánnak. Báró Bánffy Ferencet, mint minden igaz ügyhöz, az E. M. E.-hez is belső szálak fűzték, ámbar nem kívánt nyíltan szerepet vállalni. Dr. Békéssy Károly igazgató tagja volt az E. M. E.-nek s egykor élénk tevékenységet fejtett ki az Egyesület életében; az utolsó 20 évben visszavonultan élt. Dr. Gergely Endre az Orvostudományi Szakosztály életében töltött be fontos szerepet, a Szakosztálynak úgyszólván állandó választmányi tagja volt, egyideig pedig titkára is, ki a Szakosztály életében egyébként is irányítólag hatott mindig munkarakész egyéniségével. A Szakosztály gyászjelentést adott ki haláláról, ravatalára korszorút helyezett, sírjánál dr. Koleszár László szakosztályi elnök mon-

dott búcsúbeszédet. Dr. Páter Béla az utóbbi időben az E. M. E. Természettudományi Szakosztályának elnöke, egyidőben a Növénytárnak megbízott igazgatója, választmányunknak pedig évtizedeken keresztül választott tagja volt. Munkásságával díszére vált az E. M. E.-nek. Halála alkalmából az Egyesület gyászjelentést adott ki, ravatalára koszorút helyezett az Egyesület és a Természettudományi Szakosztály. Erdemeiről dr. Balogh Ernő szakosztályi titkár emlékezett meg a ravatalnál. Dr. Rajka László bölcsezet-, nyelv- és történettudományi szakosztályi titkár e tisztelet 12 évig pontossággal és nagy ügyszeretettel látta el. Tudományos munkássága az E. M. E. kebelében folyt. Halála alkalmából az E. M. E. gyászjelentést adott ki és ravatalára koszorút helyezett. Sírjánál dr. Tavasz Sándor szakosztályi elnök búcsúztatta az E. M. E. nevében. Dr. Páter Béla és dr. Rajka László életrajzáinak megírása szakosztályuk feladatai közé tartozik.

A jelen beszámoló bevezetésében feltett kérdésekre igyekeztünk az elmúlt év eseményeinek vázlatos felsorolásával megadni a feleletet. A főhatalomváltozás óta elmúlt húsz év mindegyike küzdelmes volt, mert az E. M. E. magáramaradottan, még jogos anyagi forrásait sem kapva vissza, igyekszik vállalt céljai legalább egy részének teljesítését végezni. Nem rajta múlik, ha sok szándékát nem tudja megvalósítani. A múlt év semmivel sem volt kevésbé küzdelmes az azelőttiekénél. Minden reményünk azonban meglehet arra, hogy a közeljövőben az eddigi helyzet megváltozik, elhárulnak az E. M. E. alapszabályszerű céljainak teljesítése elől azok az akadályok, amelyek eddig hátráltatták tevékenységét. Reméljük, hogy végül megkapja azokat a jogos követeléseit, amelyeket eddig hiába sürgetett. Kezesség erre az 1938. augusztus 4.-én megjelent kisebbségi statutum (Mon. Of. 178. sz. 3595. l.), melynek 27. §-a többek között a következőket mondja: „Az Erdélyi Múzeum-Egyesület helyzete méltányosan fog megoldatni, figyelembe véve az alapító okiratok rendelkezéseit.“ Adja Isten, hogy úgy legyen!

Az E. M. E. választmánya nevében

Dr. Kántor Lajos

titkár.